

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Погоджено»
Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління
_____ В. П. Клочан
« _____ » _____ 2018 р.

«Затверджую»
Перший проректор
_____ Д. В. Бабенко
« _____ » _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового
факультету
_____ О. М. Вишневська
« _____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з нормативної дисципліни «Гроші і кредит»
шифр за ОПП – ПП 4
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (3 курс)
на 2018-2019 навчальний рік
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній ступінь «Бакалавр»
Кваліфікація бакалавр з фінансів, банківської справи та страхування

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Курс – 3
Семестр – 5,6
Всього годин – 300 год. / 10 кред.

з них:

лекцій – 70 год./ 2,33 кред.

практичних – 74 год./ 2,47кред.

самостійна робота – 156год./ 5,20 кред.

Залік у 5 семестрі

Екзамен у 6 семестрі

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.03.2017 р. (протокол №8).

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Завідувачкафедри

д-р екон. наук, професор

Н.М. Сіренко

Робочупрограмусхваленонауково-методичною комісієюобліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Голова науково-методичноїкомісії

канд. екон. наук, доцент

Ю. Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Гроші – це продукт цивілізації і, одночасно, об’єктивна реальність, яка є однією з умов її розвитку, прогресу.

Дисципліна «Гроші і кредит» вивчає грошові та кредитні відносини ринкової економіки. Вона має на меті формування системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи.

ANNOTATION

Money is the product of civilization and at the same time is the objective reality that is one of the conditions of its development and progress.

The subject of «Money and credit» studies money and credit relations of market economy. Its purpose is the formation of basic knowledge on the theory of money and credit, learning patterns of functioning money market as the theoretical basis of the state monetary policy and development banking.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній ступінь – «Бакалавр»

Нормативна / вибіркова – нормативна

Семестр – 5,6

Кількість кредитів ECTS – 10,0

Кількість модулів – 1

Кількість змістових модулів – 2

Загальна кількість годин – 300 год.

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 70 год.

практичні заняття – 74 год.

самостійна робота – 156 год.

Формипідсумкових контрольних заходів – залік у 5 семестрі

екзамен у 6 семестрі

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – дати майбутнім фахівцям знання щодосутності та механізму функціонування таких категорій, як: гроші, кредит, грошовий ринок, сформувані в них теоретичну та методологічну базу грошово-кредитних інструментів, а також уміння оцінювати й аналізувати грошово-кредитну політику, що проводиться в країні. **Зміст курсу** «Гроші і кредит» дозволяє одержати необхідну суму знань, яка відповідає вимогам до фахівців вищої освіти. **Практичні заняття** націлені на вивчення здобувачами вищої освіти питань економічної природи і функцій грошей, грошового ринку, грошово-кредитних систем і валютних відносин. **Самостійна робота** здобувачів вищої освіти повинна бути направлена на поглиблене вивчення окремих тем, питань, нормативних документів, Законів України, інструкцій, додаткової літератури, що впливатиме на розширення економічного кругозору фахівця.

Завдання вивчення дисципліни:

- 1) засвоїти сутність, функцій, концепції та роль грошей і кредиту в ринковій економіці;
- 2) опанувати закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики;
- 3) вивчити структуру та практичні засади функціонування грошової системи;
- 4) оволодіти основами побудови та розвитку банківської системи та операцій банківських установ;
- 5) засвоїти закономірності розвитку і функціонування валютного ринку, інфляції, грошових реформ;
- 6) вивчити методи аналізу і оцінки державної монетарної та фінансово-кредитної політики;
- 7) засвоїти сутність та призначення фінансового посередництва;
- 8) вивчити структуру Світового банку, функції МВФ та їх пріоритетні напрями діяльності в Україні.

Об'єкт дисципліни – процес виконання грошово-кредитної політики в державі.

Предмет дисципліни «Гроші і кредит» полягає у злагодженості, єдності та цілеспрямованості взаємодії сфери функціонування інститутів і механізмів дії грошей та кредиту, з одного боку, з функціонуванням усіх ланок економіки України, досягненням динамічного та ефективного розвитку народного господарства, його взаємодії зі світовим ринком – з другого.

Після вивчення дисципліни «Гроші і кредит» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- загальнотеоретичні основи суті грошей, їх застосування, як

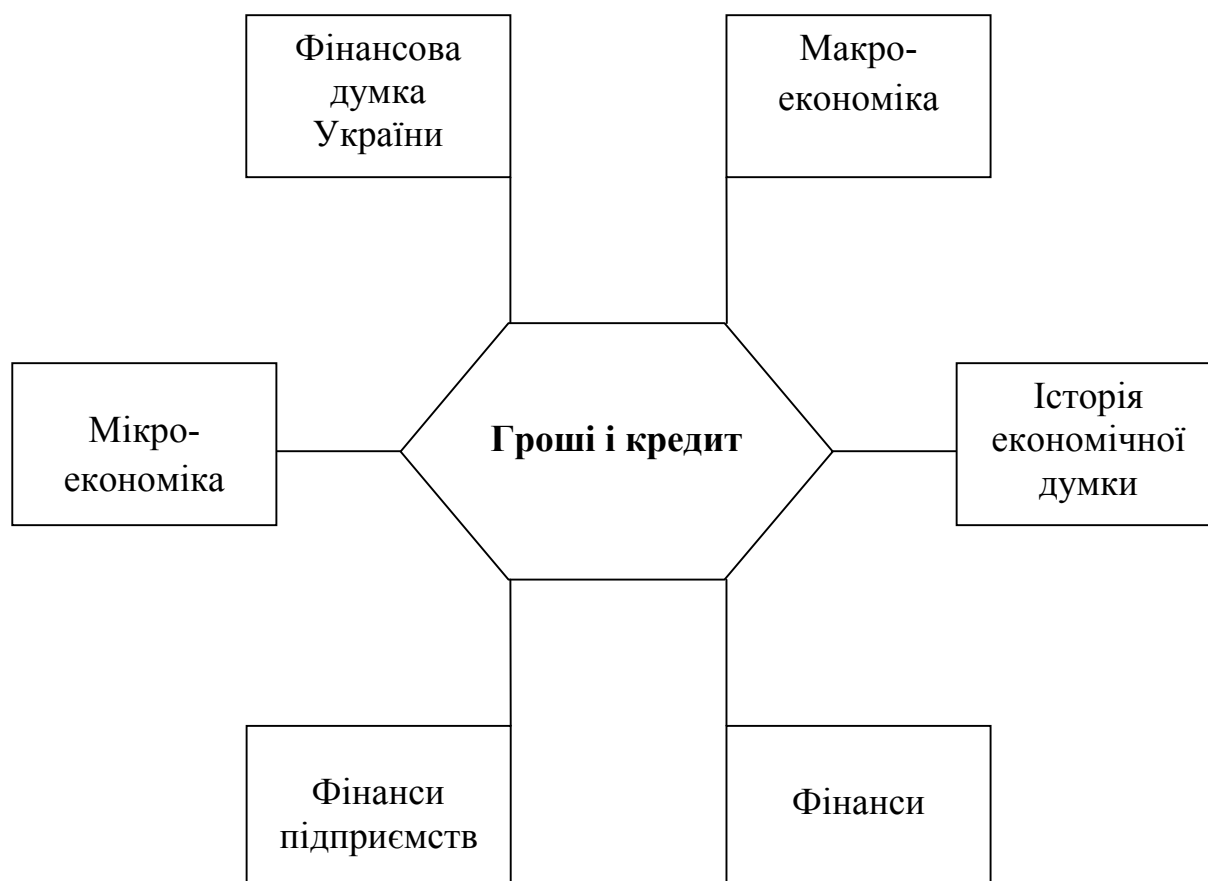
загального вартісного еквіваленту і технічного інструменту обміну;

- зміст і способи взаємодії функцій грошей і грошових форм;
- суть, структуру та економічні основи грошового обігу;
- основні теорії грошей;
- поняття грошової системи та вимоги, що пред'являються до неї;
- методи державного регулювання грошового обігу;
- види грошових реформ та методи їх проведення;
- загальні принципи та умови кредитування в сучасних умовах;
- функції кредиту та його роль у ринковій економіці;
- основні теорії кредиту та їх суть;
- порядок створення банківських установ, їх суть, операції та види;
- світовий ринок позичкових капіталів, його структуру;
- світову валютну систему та її еволюцію.

Після вивчення дисципліни «Гроші і кредит» здобувач вищої освіти повинен **уміти**:

- аналізувати виникнення, становлення та еволюційний розвиток грошей;
- осмислити і обґрунтувати суть і функції грошей, а також роль грошей у ринковій економіці;
- чітко орієнтуватись в теоріях грошей;
- проаналізувати швидкість обігу грошей та їх вплив на основні параметри грошового попиту;
- порівняти сучасні грошові системи країн з ринковою економікою між собою та з грошовою системою України;
- оцінити вплив інфляції на перебіг економічних процесів та основні напрямки й механізм здійснення ревальвації;
- визначити нарощену суму по депозитах і кредитах;
- аналізувати діяльність банківських установ, види їх операцій.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету

(3-го курсу) за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування»

Гроші і кредит	Змістовий модуль 1. Гроші	Тема 1 Сутність і функції грошей
		Тема 2 Грошовий обіг і грошові потоки
		Тема 3 Грошовий ринок
		Тема 4 Грошові системи
		Тема 5 Інфляція і грошові реформи
		Тема 6 Валютний ринок і валютні системи
		Тема 7 Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика
		Тема 8 Роль грошей у ринковій економіці
		Тема 9 Теорія грошей
	Змістовий модуль 2. Кредит	Тема 10 Сутність і функції кредиту
		Тема 11 Форми, види і роль кредиту
		Тема 12 Теоретичні засади процента
		Тема 13 Фінансове посередництво грошового ринку
		Тема 14 Теоретичні засади діяльності банківських установ
		Тема 15 Центральні банки в системі монетарного та банківського управління
		Тема 16 Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» курс дисципліни «Гроші і кредит» вивчається здобувачами вищої освіти протягом 5-6 семестрів (3 курс). Курс складається із 300 годин / 10кред. занять (2 змістові модулі), у тому числі теоретичний курс (лекції) – 70 год. / 2,33 кред., практичні заняття – 74 год. / 2,47кред., самостійна робота - 156 год. / 5,20 кред.

По завершенні курсу передбачено залік у 5 семестрі та екзамен у 6 семестрі.

6.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістових модулів	Кількість кредитів	Лекції		Практичних занять		Аудиторна кількість годин	Самостійна робота		Разом годин
		годин	кредитів	годин	кредитів		годин	кредитів	
Змістовий модуль 1. Гроші	5	30	1,00	14	0,47	44	106	3,53	150
Змістовий модуль 2. Кредит	5	40	1,33	60	2,00	100	50	1,67	150
Підсумок	10,0	70	2,33	74	2,47	144	156	5,20	300

6.2 Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Змістові модулі курсу			Найменування тем	Розподіл освітнього часу				Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума балів		Всього	ЛК	ПЗ	СР		
1. Гроші	5	60-100	№1 Сутність і функції грошей	20	6	2	12	1-3	3
			№2 Грошовий обіг і грошові потоки	18	4	2	12	3-5	5
			№3 Грошовий ринок	15	2	2	11	5-6	6
			№4 Грошові системи	18	4	2	12	7-8	8
			№5 Інфляція і грошові реформи	20	6	2	12	9-11	11
			№6 Валютний ринок і валютні системи	14	2	1	11	11-12	12
			№7 Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	15	2	1	12	12-13	13
			№8 Роль грошей у ринковій економіці	15	2	1	12	13-14	14
			№9 Теорія грошей	15	2	1	12	14-15	15
Разом 1 змістовий модуль (5 семестр)				150	30	14	106	x	x
2. Кредит	5	36-60	№10 Сутність і функції кредиту	20	6	8	6	1-3	3
			№11 Форми, види і роль кредиту	20	6	8	6	3-6	6
			№12 Теоретичні засади процента	16	2	8	6	6-8	8
			№13 Фінансове посередництво грошового ринку	20	6	8	6	8-11	11
			№14 Теоретичні засади діяльності банківських установ	20	6	8	6	11-14	14
			№15 Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	26	6	10	10	14-17	17
			№16 Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	28	8	10	10	17-20	20
Разом 2 змістовий модуль (6 семестр)				150	40	60	50	x	x
Всього	10	x		300	70	74	300	x	x

6.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Змістовий модуль 1. Гроші

Тема 1. Суть і функції грошей.

Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Гроші як загальний еквіваленті абсолютно ліквідний актив. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Гроші як особливий товар, мінова і споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Вартість грошей і час. Ціна грошей як капіталу.

Функції грошей, їх еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ціна як грошовий вираз вартості товару. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання. Функція засобу платежу, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Роль золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Інформаційна функція. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Роль грошей у ринковій економіці. Гроші як інструмент регулювання економіки. Еволюція та роль грошей у ринковій економіці України.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки.

Поняття грошового обігу як процесу безперервного руху грошей. Основні суб'єкти грошового обороту. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних грошових потоків, їх балансування. Канали прямого і опосередкованого фінансування, потоки припливу і втрат, чистий експорт і чистий імпорт.

Структура грошового обороту. Готівковий і безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори. Форми безготівкових розрахунків в господарському обороті України.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що

визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть. Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Тема 3. Грошовий ринок.

Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок, як складові грошового ринку. Суть та форми попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку, фактори, що визначають його рівновагу.

Тема 4. Грошові системи.

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Необхідність створення грошової системи України. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Етапи формування грошової системи України.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи.

Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Особливості інфляційного процесу в Україні. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційні заходи уряду. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. Грошові реформи як шлях оздоровлення та впорядкування грошового обігу, їх цілі, класифікація та призначення. Методи стабілізації національної валюти. Грошова реформа в Україні 02-16.09.1996 р.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи.

Загальна характеристика, функції та структура валютного ринку. Валютний ринок в Україні. Класифікація валюти. Порядок встановлення та методологія обчислення валютного курсу. Конвертованість валюти та види конвертованості. Режим валютного курсу в Україні.

Валютна політика. Валютне регулювання й валютний контроль. Валютні операції. Валютні ризики та методи валютного страхування. Валютні системи, їх призначення, види та характеристика. Міжнародні

валютні відносини.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть. Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей банківськими установами. Грошовий мультиплікатор.

Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.

Грошово-кредитна політика України в світлі сучасних теорій. Цілі, типи та інструменти грошово-кредитної політики. Об'єкти та суб'єкти грошово-кредитної політики.

Монетизація бюджетного дефіциту та ВВП. Способи мобілізації грошових коштів.

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці.

Гроші як інструмент регулювання економіки. Еволюція та роль грошей у ринковій економіці України. Реалізація ролі грошей через їх функції. Реалізація ролі грошей через розвиток товарного виробництва: якісний і кількісний аспекти.

Тема 9. Теорія грошей.

Теорії грошей: абстрактні та монетаристські. Кількісна класична теорія грошей, її основні постулати. Номіналістичне трактування суті грошей. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. „Трансакційний варіант” І. Фішера. „Кембриджська версія” кількісної теорії. Внесок Дж. М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Внесок М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Сучасні монетаристські теорії грошей. Сучасний синтез теорій грошей.

Змістовий модуль 2. Кредит

Тема 10. Сутність і функції кредиту.

Загальні передумови формування кредитних відносин. Необхідність кредиту. Два методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, відмінності між ними. Суть кредиту. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Позичковий капітал та кредит. Поняття функцій кредиту і принципів кредитування. Форми забезпечення повернення кредиту:

застава рухомого і нерухомого майна, гарантії і поручительства третіх осіб, страхування ризику позики; уступка дебіторської заборгованості; неустойка (штрафи, пеня). Способи надання і погашення кредиту. Кредитні відносини та інфляція. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Спільні та відмінні риси кредиту від інших економічних категорій. Теорії кредиту.

Тема 11.Форми, види і роль кредиту.

Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з них. Основні види кредиту, їх характеристика. Закономірності руху кредиту. Стадії кредитного процесу. Кредитний договір як юридична основа кредитування. Структура кредитного договору. Зобов'язувальні, заборонні та обмежувальні умови кредитного договору. Документація для отримання кредиту.

Тема 12. Теоретичні засади процента.

Процент за кредит. Джерело сплати процента. Норма процента. Макро- і мікроекономічні чинники впливу на розмір процентної ставки. Функції позичкового проценту. Види відсоткових ставок. Фактори формування відсоткової ставки. Порядок нарахування простого та складного відсотків по кредиту. Сплата та стягнення відсотків.

Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку.

Поняття фінансового посередництва, його призначення. Види фінансових посередників і особливості їх діяльності. Поняття банківської системи, її види. Необхідність поєднання банківських установ у систему. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банківських установ, економічне призначення, види, функції та роль. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності банківських установ.

Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банківських установ. Власні, позичені та залучені ресурси банківської установи; їх склад. Чинники зміцнення ресурсної бази кредитування. Необхідність обов'язкового резервування. Економічна суть банківської установи, її роль та функції. Класифікація банківських установ. Характеристика банківських операцій. Показники прибутковості банківської установи. Економічні нормативи, які характеризують фінансову стійкість банківської установи. Банківська маржа та її максимізація.

Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.

Історія виникнення Центральних банків. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери, його призначення, правовий статус та функції. Основні принципи функціонування НБУ. Система

управління НБУ. Повноваження Ради та Правління НБУ. Особливості монетарної політики в Україні. Первинна (кредитна) емісія національної грошової одиниці. Політика рефінансування банківських установ. Класифікатор іноземних валют, встановлений НБУ. Нормативи, встановлені НБУ для банківських установ.

Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною.

Утворення МВФ, його функції та загальна характеристика програм співробітництва з Україною. Порядок вступу України до МВФ. Організації, що входять до Групи Світового банку, їх функції та співпраця з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх функції. Пріоритетні напрями діяльності ЄБРР в Україні.

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

ПЛАН ЛК №1-3. **Тема 1.** Сутність і функції грошей (*Відкриті лекції з використанням презентації, 6 год.*)

1. *Концепції виникнення грошей.*
2. *Еволюційні форми існування грошей.*
3. *Функції грошей.*
4. *Роль золота в ринковій економіці.*

ПЛАН ЛК №4-5. **Тема 2.** Грошовий обіг і грошові потоки (*Традиційна лекція з використанням презентації, 4 год.*)

1. *Поняття грошового обороту. Суб'єкти грошового обороту та ринки, які він обслуговує.*
2. *Грошовий оборот на мікро- і макрорівнях.*
3. *Структура і сфери грошового обороту.*
4. *Грошова маса і грошові агрегати.*

ПЛАН ЛК №6. **Тема 3.** Грошовий ринок (*Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.*)

1. *Сутність грошового ринку та його фінансові інструменти.*
2. *Структура грошового ринку.*
3. *Попит на гроші.*
4. *Пропозиція грошей.*
5. *Роль банківської системи у формуванні пропозиції грошей.*

ПЛАН ЛК №7-8. **Тема 4.** Грошові системи (*Традиційні лекції з використанням презентації, 4 год.*)

1. *Грошова система: поняття та елементи.*
2. *Типи грошових систем.*
3. *Становлення грошової системи України.*

ПЛАН ЛК №9-11. **Тема 5.** Інфляція і грошові реформи (*Проблемні*

лекції з використанням презентації, 6 год.)

1. Сутність інфляції. Закономірності її виникнення.
2. Вимірювання інфляції.
3. Класифікація інфляції.
4. Причини та наслідки.
5. Антиінфляційні заходи.
6. Поняття та умови проведення грошових реформ.
7. Типи грошових реформ.
8. Грошова реформа в Україні 02-16.09.1996 р.

ПЛАН ЛК №12. **Тема 6.** Валютний ринок і валютні системи (Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.)

1. Поняття валюти та її класифікація.
2. Валютний курс та його різновиди. Чинники впливу на валютний курс.
3. Суб'єкти валютного ринку та його функції. Види валютних ринків.
4. Валютні системи та їх різновиди.

ПЛАН ЛК №13. **Тема 7.** Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика (Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.)

1. Маса грошей та показники її виміру
2. Закон кількості грошей, необхідних для обігу.
3. Механізм поповнення маси грошей в обігу. Види емісії.
4. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.
5. Цілі, типи та інструменти грошово-кредитної політики, її об'єкти та суб'єкти.
6. Монетизація бюджетного дефіциту та ВВП. Способи мобілізації грошових коштів.

ПЛАН ЛК №14. **Тема 8.** Роль грошей у ринковій економіці (Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.)

1. Гроші як інструмент регулювання економіки. Еволюція та роль грошей у ринковій економіці України.
2. Реалізація ролі грошей через їх функції.
3. Реалізація ролі грошей через розвиток товарного виробництва : якісний і кількісний аспекти.

ПЛАН ЛК №15. **Тема 9.** Теорія грошей (Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.)

1. Напрями теорії грошей : металістична, номіналістична, кількісна.
2. Основні постулати класичної кількісної теорії.
3. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей. «Трансакційний варіант» І. Фішера, «Кембриджська версія».

4. *Внесок Дж. М. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей.*

5. *Сучасний монетаризм і грошове правило М. Фрідмана.*

ПЛАН ЛК №16-18. Тема 10. *Сутність і функції кредиту (Традиційна лекція з використанням презентації, 6 год.)*

1. *Необхідність кредиту.*

2. *Кредит і кредитні відносини.*

3. *Принципи кредитування.*

4. *Функції кредиту.*

5. *Економічні межі кредитування.*

6. *Кредитні відносини та інфляція. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.*

7. *Теорії кредиту.*

ПЛАН ЛК №19-21. Тема 11. *Форми, види і роль кредиту (Традиційна лекція з використанням презентації, 6 год.)*

1. *Критерії класифікації кредиту.*

2. *Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з них.*

3. *Види кредиту, їх характеристика. Схеми надання кредиту.*

4. *Закономірності руху кредиту.*

5. *Стадії кредитного процесу.*

6. *Структура кредитного договору.*

7. *Зобов'язувальні, заборонні та обмежувальні умови кредитного договору.*

8. *Документація для отримання кредиту.*

ПЛАН ЛК №22. Тема 12. *Теоретичні засади процента (Традиційна лекція з використанням презентації, 2 год.)*

1. *Джерело сплати процента. Норма процента.*

2. *Макро- і мікроекономічні чинники впливу на розмір процентної ставки.*

3. *Функції позичкового проценту.*

4. *Види відсоткових ставок. Фактори формування відсоткової ставки.*

5. *Порядок нарахування простого та складного відсотків по кредиту.*

6. *Сплата та стягнення відсотків.*

ПЛАН ЛК №23-25. Тема 13. *Фінансове посередництво грошового ринку (Лекція з елементами диспуту з використанням презентації, 6 год.)*

1. *Сутність та призначення фінансового посередництва.*

2. *Види фінансових посередників.*

3. *Поняття банківської системи, її види. Необхідність поєднання банків у систему.*

4. *Банк як фінансовий посередник.*

5. *Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від*

банків, економічне призначення, види, функції та роль.

6. *Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.*

ПЛАН ЛК №26-28. Тема 14. Теоретичні засади діяльності банківських установ (Традиційна лекція з використанням презентації, 6 год.)

1. *Поняття банківської установи.*
2. *Кредитні ресурси банківської установи.*
3. *Класифікація банківських установ.*
4. *Функції банківських установ.*
5. *Організаційна та управлінська структура банківської установи.*
6. *Характеристика банківських операцій.*
7. *Показники прибутковості банківської установи.*
8. *Економічні нормативи, які характеризують фінансову стійкість банківської установи. Банківська маржа та її максимізація.*

ПЛАН ЛК №29-31. Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління (Традиційні лекції з використанням презентацій, 6 год.)

1. *Призначення центрального банку та його правовий статус.*
2. *Функції центрального банку.*
3. *Основні принципи функціонування НБУ.*
4. *Організаційна та управлінська структура центрального банку.*
5. *Повноваження Ради та Правління НБУ.*
6. *Особливості монетарної політики в Україні.*
7. *Політика рефінансування банківських установ.*
8. *Класифікатор іноземних валют, встановлений НБУ.*

ПЛАН ЛК №32-35. Тема 16. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною (Лекції з елементами диспуту з використанням презентацій, 8 год.)

1. *Міжнародний валютний фонд. Історія його утворення та функції.*
2. *Порядок вступу України до МВФ.*
3. *Реалізація програм діяльності МВФ в Україні.*
4. *Світовий банк. Характеристика організацій-членів ООН, що входять в Групу Світового банку.*
5. *Регіональні валютно-кредитні установи. Співробітництво ЄБРР з Україною.*

6.4 Перелік та плани практичних занять

За визначеними темами практичних занять (табл. 6.4.1) передбачено використання АБС SCROOGE-III в навчально-науковій лабораторії «Навчальний банк».

Таблиця 6.4.1 Види робіт на практичних заняттях в навчально-науковій лабораторії «Навчальний банк»

Дисципліна	Курс, семестр	Тема	Вид роботи
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»			
Гроші і кредит	3 курс, 6 семестр	Теоретичні засади діяльності комерційних банків	Знайомство здобувачів вищої освіти з АБС SCROOGE-III

ПЛАН ПЗ №1. Тема 1. Сутність і функції грошей (2 год.).

Заняття з демонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (4 бала).

Питання для опитування:

1. Походження і необхідність грошей у товарному господарстві.
2. Суть грошей як загального еквіваленту.
3. Форми грошей і їх еволюція.
4. Вартість грошей.
5. Функції грошей. Функція міри вартості. Ціна як грошове вираження вартості товару.
6. Функція засобу обігу і засобу платежу. Їх суть і сфери використання.
7. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання і вплив часу на неї.
8. Світові гроші. Взаємозв'язок функцій та вплив на них змін вартості грошей.
9. Роль грошей як інструмента регулювання економіки.

Тести: тема № 1 MOODLE

ПЛАН ПЗ №2. Тема2. Грошовий обіг і грошова маса (2 год.).

Заняття з демонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (1-3 бала);

2) тести (4 бала);

3) задачі (1-3 бала).

Питання для опитування:

1. Суть та структура грошового обороту, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує.
2. Грошові потоки. Характеристика основних видів та механізмів балансування.
3. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту.
4. Грошова маса. Базові гроші та грошові агрегати.
5. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.

Розрахунок швидкості обігу.

6. *Закон кількості грошей, необхідних для обороту.*
7. *Сталість грошей та механізм її забезпечення.*
8. *Характеристика грошового мультиплікатора.*
9. *Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот (банкнота, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки та кредитні картки), їх характеристика.*

Тести: тема № 2 MOODLE

Задачі № 1, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 21 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей).

ПЛАН ПЗ №3. Тема3. Грошовий ринок (2 год.)

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (4 бала).

Питання для опитування:

1. *Суть грошового ринку, особливості прояву основних ринкових ознак.*
2. *Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.*
3. *Суб'єкти грошового ринку. Банківські установи і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.*
4. *Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів.*
5. *Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.*
6. *Попит на гроші, суть та форми прояву попиту на гроші.*
7. *Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.*
8. *Пропозиція грошей, суть та механізм її формування.*
9. *Рівновага на грошовому ринку та кредит.*

Тести: тема № 3 MOODLE

ПЛАН ПЗ №4. Тема 4. Грошові системи (2 год.)

Заняття з демонстрацією :

- *освітнього фільму «Підробка доларів США» з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;*
- *колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.*

1) усне опитування (1-3 бала);

2) тести (4 бала).

Питання для опитування:

1. *Суть грошової системи, її призначення та елементи.*
2. *Основні типи грошових систем, їх еволюція.*

3. Створення і розвиток грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

4. Суть, основні цілі та суб'єкти реалізації грошово-кредитної політики.

5. Механізм грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової сфери.

6. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Тести: тема № 4 MOODLE

ПЛАН ПЗ №5. Тема5. Інфляція і грошові реформи (2 год.)

Заняття з демонстрацією:

- освітнього фільму «Виникнення інфляції» з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

- колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (4 бала);

3) задачі (1-3 бали).

Питання для опитування:

1. Суть інфляції, її причини, форми прояву та закономірності розвитку.

2. Соціально-економічні наслідки інфляції.

3. Особливості інфляційного процесу в Україні.

4. Антиінфляційна політика.

5. Поняття, цілі та види грошових реформ.

6. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тести: тема № 5 MOODLE

Задачі № 23, 24 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей).

ПЛАН ПЗ №6. Тема6. Валютний ринок і валютні системи (1год.)

Заняття з демонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (1-3 бала);

2) тести (4 бала);

3) задачі (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. Валютні ресурси, порядок їх формування та використання.

2. Суб'єкти та об'єкти валютного ринку. Функції валютного ринку.

3. Класифікація валюти. Конвертованість валюти. Проблеми котирування національної валюти України.

4. *Види валютних курсів. Фактори, що впливають на валютний курс.*

5. *Типи валютних систем.*

Тести: тема № 6 MOODLE

Задача № 8 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей).

Тема7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика (1 год.)

1) усне опитування (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. *Розкрити механізм формування пропозиції грошей.*
2. *Види емісії грошей.*
3. *Грошова маса та її складові.*
4. *Цілі грошово-кредитної політики.*
5. *Інструменти грошово-кредитної політики.*

ПЛАН ПЗ №7. Тема8. Роль грошей у ринковій економіці (1 год.)

1) усне опитування (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. *Еволюція та роль грошей у ринковій економіці України.*
2. *Перспективи BITCOINS.*
3. *Бельгійські ECO-IRIS.*

Тема9. Теорія грошей (1 год.)

1)модульна контрольна робота (Модуль1) за 4 варіантами (7-10 балів);

2)усне опитування (1-3 бали);

3)тести (4 бала);

4)задачі (1-3 бали).

Завдання для модульної контрольної роботи (Модуль1) за 4 варіантами (Бурковська А. В. Гроші і кредит. Методичні рекомендації для підготовки до модульних контрольних робіт студентами III курсу денної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»)

Питання для опитування :

1. *Основні постулати класичної кількості теорії грошей та їх еволюція.*
2. *Неокласичний варіант кількості теорії грошей: "транзакційний варіант" І.Фішера та "кембриджська версія".*
3. *Вклад Д. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Неминучість інфляційних наслідків в реалізації кейнсіанських концепцій.*
4. *Вклад М. Фрідмена в роботу монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.*

5.Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних теорій.

Тести № 7 MOODLE

Задачі № 2, 3, 4, 5, 6, 7 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей).

Змістовий модуль 2. Кредит

ПЛАН ПЗ №8-11. Тема10. Сутність і функції кредиту (8 год.)

1)усне опитування (1-3 бали);

2)тести (2 бала).

Питання для опитування :

1. *Походження кредиту, його суть і теорії.*
2. *Функції кредиту.*
3. *Функціональна характеристика і типи кредитних відносин.*
4. *Система та принципи банківського кредитування.*
5. *Форми забезпечення кредиту.*
6. *Економічні межі кредитування.*

Тести: тема № 8 MOODLE

ПЛАН ПЗ №12-15. Тема11. Форми,види і роль кредиту (8 год.)

Заняття (одне) проводиться на базі філії кафедри фінансів, банківської справи та страхування (у банківській установі).

1)усне опитування (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. *Товарна і грошова форми надання кредиту.*
2. *Значення кредиту в ринковій економіці, його класифікація.*
3. *Форми кредиту (комерційний, споживчий, банківський, державний, міжнародний).*
4. *Кредитний договір як юридична основа кредитного процесу.*
5. *Зобов'язувальні, заборонні та обмежувальні умови кредитного договору.*

6. *Документація для отримання кредиту.*

7. *Схеми надання кредиту.*

8. *Стадії кредитного процесу.*

ПЛАН ПЗ №16-19. Тема12. Теоретичні засади процента (8 год.).

1)усне опитування (1-3 бали);

2) задачі (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. *Розрахунок суми процентного доходу за кредит.*
2. *Джерело сплати процента.*
3. *Відсоткова ставка та фактори її диференціації.*
4. *Розрахунок наращеної суми кредиту при простих процентах.*

5. *Порядок нарахування, сплати та стягнення відсотків.*

6. *Актуарний метод нарахування відсотків.*

ЗАДАЧІ № 15, 17, 18, 19 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей)

ПЛАН ПЗ №20-23. Тема13. Фінансове посередництво грошового ринку (8 год.)

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (2 бала).

Питання для опитування:

1. *Сутність та призначення фінансового посередництва.*
2. *Види фінансових посередників.*
3. *Типи побудови банківської системи.*
4. *Рівні банківської системи. Функції банківських установ.*
5. *Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінність від банківських установ, економічне призначення, види, функції, роль.*
6. *Проблеми розвитку НФКУ в Україні.*

Тести: тема № 9 MOODLE

ПЛАН ПЗ №24-27. Тема14. Теоретичні засади діяльності банківських установ (8 год.)

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів і кредиту щодо знайомства з ABC SCROOGE-III (презентація) і демонстрацією колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів і кредиту.

1) усне опитування (1-3 бала);

2) тести (2 бала);

3) задачі (1-3 бали).

Питання для опитування :

1. *Функції і типи банківських установ.*
2. *Організаційна та управлінська структура банківської установи.*
1. *Показники діяльності банківських установ.*
2. *Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банківських установ.*
3. *Характеристика банківських операцій.*

Тести: тема № 11 MOODLE

ЗАДАЧІ № 22, 27, 29 (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей)

ПЛАН ПЗ №28-32. Тема15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління (10 год.)

Заняття проводиться із демонстрацією фільма і колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (2 бала);

3) задачі (1-3 бали).

Питання для опитування:

1. Походження і необхідність Центральних банків.

2. Статус, функції, принципи функціонування та грошово-кредитна політика Національного банку України.

3. Система управління НБУ, її структурні елементи.

Тести: тема № 10 MOODLE

ЗАДАЧІ (Бурковська А. В. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші і кредит» здобувачами вищої освіти економічних спеціальностей).

ПЛАН ПЗ №33-37. Тема16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною (10 год.).

1) модульна контрольна робота (Модуль2) за 4 варіантами (5-10 балів);

2) усне опитування (1-3 бала);

3) тести (2 бала).

Завдання для модульної контрольної роботи (Модуль2) за 4 варіантами (Бурковська А. В. Гроші і кредит. Методичні рекомендації для підготовки до модульних контрольних робіт здобувачами III курсу денної форми навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»).

Питання для опитування:

1. Утворення МВФ.

2. Вступ України до МВФ.

3. Реалізація програм діяльності МВФ в Україні.

4. Роль організації Світового банку у валютному регулюванні.

5. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.

Тести: тема № 12 MOODLE

Заняття на базі філій кафедри фінансів і кредиту

по темі **№11** „Сутність і функції кредиту”. –Кредитний договір як юридична основа кредитного процесу. Етапи кредитного процесу. – 2 год.

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни „Гроші і кредит” по всіх темах, що вивчаються, супроводжуються презентаціями.

Практичні заняття по темах №4, №5, №15 супроводжуються демонстрацією навчальних фільмів (з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування).

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

1) Використання навчального банку кафедри фінансів, банківської справи та страхування по темі №14 „Теоретичні засади діяльності банківських установ” – знайомство з АБС SCROOGE-III (презентація);

2) Демонстрація колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем: №1 «Сутність і функції грошей»; №2 «Грошовий обіг і грошові потоки»; №4 «Грошові системи»; №5 «Інфляція і грошові реформи»; №6 «Валютний ринок і валютні системи»; №14 «Теоретичні засади діяльності банківських установ»; №15 «Центральні банки в системі монетарного та банківського управління».

3) Використання фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем: №4 «Грошові системи»; №5 «Інфляція і грошові реформи»; №15 «Центральні банки в системі монетарного та банківського управління».

6.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов’язкове опрацювання

Змістовий модуль 1. Гроші (106 год.)

Тема 1. Сутність і функції грошей (12 год.)

Об’єктивний характер необхідності грошей у товарному господарстві. Забезпечення сталості грошей. Переваги використання грошей як засобу обігу. Сфера використання грошей як засобу платежу в сучасних умовах. Сучасна ліквідність грошей. Генезис золота як міжнародного платіжного засобу, передумови впровадження в міжнародний економічний оборот національних валют.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки (12 год.)

Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Форми безготівкових розрахунків в господарському обороті України. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Суть закону кількості грошей, необхідної для обігу. Первинна і вторинна емісії банків.

Тема 3. Грошовий ринок (11 год.)

Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни. Суть та форми попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Суть і механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Рівновага на грошовому ринку.

Тема 4. Грошові системи (12 год.)

Грошові системи біметалізму та монометалізму, їх характеристика. Проблеми становлення та розвитку грошової системи України.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи (12 год.)

Принципи та закономірності розвитку інфляції. Інфляція в країнах світу. Особливості інфляції в Україні. Недоліки і переваги відомих типів реформ.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи (11 год.)

Види валют (ЕКО-IRIS, BITCOINS, SDR). Специфіка валютного ринку. Національні органи здійснення валютного регулювання. Механізм здійснення валютної інтервенції. Етапи еволюційного розвитку світової валютної системи.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика (12 год.)

Первинна та вторинна емісії. Інструменти здійснення та цілі грошово-кредитної політики. Способи мобілізації грошових коштів.

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці (12 год.)

Фідуціарність. Властивості грошей. Значення необхідності державного регулювання грошово-кредитної системи та його можливі межі.

Тема 9. Теорія грошей (12 год.)

Відмінності суті класичної кількісної теорії, її неокласичного варіанту, значення дослідження Дж. Кейнса, монетаристів і неокейнсіанців. Позитивне та слабкі місця кожного з напрямків. Причини виникнення нових теорій грошей.

Змістовий модуль 2. Кредит (50 год.)**Тема 10.** Сутність і функції кредиту (6 год.)

Економічні передумови виникнення кредиту. Антиципаційна властивість кредиту.

Тема 11. Форми, види і роль кредиту (6 год.)

Андерайтинг. Овердрафт. Овернайт. Онлайн-кредит. Роль кредиту в умовах інфляції.

Тема 12. Теоретичні засади процента (6 год.)

Кількісна та якісна характеристика проценту за кредит. Розрахунок норми проценту.

Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку (6 год.)

Суть та необхідність фінансового посередництва. Позитив та негатив у розвитку банківської системи України. Суть та функції небанківських фінансово-кредитних установ.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності банківських установ (6 год.)

Порядок одержання ліцензії на утворення банківської установи. Організаційна структура банківської установи. Банківські операції. Традиційні та нетрадиційні банківські послуги.

Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління (10 год.)

Призначення та виникнення Центральних банків, їх функції та класифікація за формою власності.

Тема 16. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною (10 год.)

Діяльність МВФ в Україні. Функції та цілі МВФ. Світовий банк. Діяльність міжнародних регіональних фінансово-кредитних установ.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- 1) підготовка і друкування наукової статті (обсягом 0,375 друк. арк.);
- 2) підготовка і друкування тез (обсягом 0,125 друк. арк.);
- 3) участь у підготовці та проведенні наукового семінару з дисципліни «Гроші і кредит» та турніру «Молодий фінансист».

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:

Завдання самостійної роботи	Кількість заходів	Кількість балів за 1 захід	Загальна сума балів
<i>Обов'язкова самостійна робота:</i>			
- доповідь (виступ) з новинами на наукових гуртках	1	3-5	3-5
- доповідь (виступ) на конференціях (з підготовкою презентації)	1	0-5	0-5
- тестування в MOODLE.			
змістовий модуль 1	7	4-4	28-28
змістовий модуль 2	5	2-2	10-10
- захист словника			
змістовий модуль 1	1	6-10	6-10
змістовий модуль 2	1	5-8	5-8
- опрацювання окремих тем			
змістовий модуль 1	2	5-7	5-7
змістовий модуль 2	3	3-4	9-12
Всього	x	x	42-60
змістовий модуль 1			24-35
змістовий модуль 2			
<i>Індивідуальна робота :</i>			
- наукова стаття (обсягом 0,375 друк. арк.);	1	0-10	0-10
- тези (обсягом 0,125 друк. арк.);	1	0-5	0-5
- участь у підготовці та проведенні наукового семінару з дисципліни «Гроші і кредит» (змістовий модуль 2)	1	4-5	4-5
Всього			
змістовий модуль 1	x	x	0-15
змістовий модуль 2	x	x	4-5
Разом за самостійну роботу			
змістовий модуль 1	x	x	42-75
змістовий модуль 2	x	x	28-40

6.5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

6.5.1. Питання для поточного контролю знань

Змістовий модуль 1. Гроші

1. Розкрийте основні закономірності походження грошей.
2. Які існують властивості грошей?
3. Дайте характеристику механізму еволюції грошей.
4. Які існують властивості грошей як загального товару (еквівалента)?
5. У чому полягає економічна сутність так званих електронних грошей? Розкрийте роль банківських пластикових карток у грошовому обігу.
6. Як виражається суть грошей в умовах сучасних економічних відносин? Доведіть об'єктивну необхідність грошей у сучасній економіці.
7. Що виражають і як реалізуються функції грошей в економіці України.
8. Назвіть причини демонетизації золота.
9. Охарактеризуйте сучасну економічну роль золота і інших дорогоцінних металів.
10. Чим паперові гроші відрізняються від кредитних?
11. Охарактеризуйте роль грошей у ринковій економіці.
12. Поясніть суть кількісної теорії грошей і соціально-економічні причини її виникнення.
13. У чому полягає суть "трансакційного варіанту" кількісної теорії грошей, і хто його автор?
14. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки у рівнянні І.Фішера.
15. У чому полягає суть "кембриджської версії" кількісної теорії грошей?
16. Дайте тлумачення формули А.Пігу "кембриджської версії".
17. Який вклад в розробку кількісної теорії грошей зробив Дж.Кейнс?
18. У чому полягає специфіка рекомендацій Дж.Кейнса щодо грошового регулювання економіки?
19. У чому полягає суть монетаристської версії кількісної теорії грошей?
20. Яка відмінність монетаризму від кембриджських поглядів на грошовий механізм?
21. Які основні заслуги А.Сміта і Д. Рікардо в науковому пізнанні суті грошей?
22. Чому в сучасних умовах монетаристська теорія грошей не знаходить багато прихильників?
23. У чому полягає суть фіскальної політики щодо її впливу на економічну кон'юнктуру?
24. Що таке грошовий оборот? Охарактеризуйте базову модель грошового обороту в ринковій економіці.
25. Поясніть економічне значення двосферного механізму грошового

обороту. Як ви розумієте специфіку і взаємозв'язок сфер безготівкового і готівкового обігу?

26. Що таке грошовий обіг? Охарактеризуйте його суть.
27. Як розвивалися форми грошей, що обслуговують сферу обігу?
28. Що таке монета, як вона розвивалася? Що таке білонна монета?
29. Що таке неповноцінні гроші? Охарактеризуйте готівкові, депозитні й електронні гроші.
30. Які основні ознаки кредитних грошей?
31. Суть і основні ознаки паперових грошей?
32. Що таке вексель і особливості його використання як грошей?
33. Що таке банкнота. Поясніть характер забезпечення "класичної" звичайної банкноти.
34. Що таке чек. Яке його місце в грошовому обігу?
35. Як визначається грошова маса, її структура? Що таке грошові агрегати?
36. Як визначається швидкість обігу і як вона впливає на грошову масу?
37. Які фактори впливають на швидкість обігу грошей?
38. У чому полягає суть закону грошового обігу та форми його прояву?
39. Чим характеризується сталість грошей?
40. В чому визначається суть грошового ринку та його взаємозв'язку з грошовим оборотом?
41. Чим відрізняється поняття "ринок грошей" і "грошовий ринок"?
42. Охарактеризуйте інституційну модель грошового ринку.
43. Чим відрізняється пряме й опосередковане фінансування?
44. Які надходження капіталу до грошового ринку?
45. Що собою являють ринок цінних паперів та валютний ринок, як складові грошового ринку?
46. Які форми прояву попиту на гроші?
47. На які частини розділяють загальний попит?
48. Які фактори визначають зміну пропозиції грошей?
49. Що урівноважує попит і пропозицію на грошовому ринку?
50. Як "утворюють" депозитні гроші банківські установи?
51. Які важелі державного регулювання грошового ринку?
52. Які складові елементи грошової системи, дайте їх визначення?
53. Які Ви знаєте типи грошових систем?
54. Охарактеризуйте металеву грошову систему.
55. Що таке біметалізм і монометалізм, золотомонетний стандарт?
56. Охарактеризуйте паперово-грошову систему.
57. Дайте характеристику грошових систем ринкового та неринкового типів.
58. Дайте характеристику видам валютної системи.

59. Охарактеризуйте грошові системи відкритого та закритого типів.
60. Які Ви знаєте методи регулювання грошового обігу?
61. Особливості грошової системи України.
62. Що таке інфляція, які форми її прояву?
63. Що таке грошова система?
64. Які Ви знаєте закономірності інфляції, охарактеризуйте їх.
65. Дайте характеристику типам інфляції.
66. Що таке грошова реформа, які її види?
67. Дайте характеристику методам стабілізації валют.
68. Які особливості проведення грошової реформи 1996 року в Україні?

Змістовий модуль 2. Кредит

1. Що таке процентна ставка, та які чинники на неї впливають?
2. У чому полягає функція перерозподілення кредиту?
3. У чому полягає емісійна (антиципаційна) функція кредиту?
4. У чому полягає контрольна функція кредиту?
5. Дайте характеристику суб'єктам кредитних відносин.
6. Які ви знаєте теорії кредиту?
7. Які ви знаєте форми кредиту?
8. У чому полягають принципи банківського кредитування?
9. Які ви знаєте форми забезпечення кредитів?
10. Які документи подає позичальник в банківську установу для отримання кредиту?
11. За якими ознаками класифікуються банківські кредити?
12. Що таке ЛЗИНГ?
13. Розкрийте принципи фінансового посередництва.
14. Розкрийте походження і функції банківських установ.
15. Що таке банківська установа, які операції вона виконує?
16. Розкрийте структурута призначення функціональних підрозділів і служб банківських установ.
17. Назвіть основні пасивні операції банківських установ.
18. Назвіть основні активні операції банківських установ.
19. Назвіть основні комісійно-посередницькі операції банківських установ.
20. Назвіть основні функції центрального банку.
21. Назвіть небанківські фінансово-кредитні установи.
22. Назвіть основні чинники, що заважають розвитку банківської системи.
23. Назвіть функції МВФ.
24. Які ви знаєте організації Групи Світового банку?

6.5.2 Питання для підсумкового контролю знань (до заліку)

1. Концепції походження грошей.
2. Специфічний характер вартості грошей.
3. Значення грошей у ринковій економіці.
4. Функції грошей.
5. Форми існування грошей.
6. Функція грошей – міра вартості.
7. Функція грошей – масштаб цін.
8. Функція грошей – засіб обігу.
9. Функція грошей – засіб нагромадження.
10. Функція грошей – засіб платежу.
11. Функція грошей – світові гроші.
12. Функція грошей – інформаційна.
13. Проста форма вартості за К. Марксом.
14. Повна форма вартості.
15. Загальна форма вартості.
16. Грошова форма вартості.
17. Роль держави у творенні грошей.
18. Види емісії грошей.
19. Товарна форма існування грошей.
20. Металева форма існування грошей.
21. Паперова форма існування грошей.
22. Кредитна форма існування грошей.
23. Сучасні кредитні гроші.
24. Види грошей.
25. Повноцінні гроші.
26. Неповноцінні гроші.
27. Механізм утворення сеньйоражу.
28. Види монет.
29. Ступені захисту грошових одиниць.
30. Купівельна спроможність грошової одиниці.
31. Вимоги до грошей за металевої форми їх існування.
32. Фідуціарний характер забезпечення вартості грошей.
33. Роль дорогоцінних металів і каменів в ринковій економіці.
34. Роль банківських пластикових карток у грошовому обігу.
35. Закон кількості грошей в обігу.
36. Грошовий оборот на макрорівні.
37. Грошовий оборот на макрорівні.
38. Суб'єкти грошового обороту.
39. Ринки, які обслуговує грошовий оборот.
40. Структура грошового обороту.
41. Сфери грошового обороту. Їх переваги і недоліки.

42. Показники виміру грошової маси.
43. Поняття грошової бази.
44. Агрегатний метод розрахунку грошової маси.
45. Значення грошового мультиплікатора.
46. Структура грошового ринку.
47. Ринок грошей і ринок капіталів.
48. Класифікація грошового ринку за інституційною ознакою.
49. Відкритий і міжбанківський ринки.
50. Характеристика валютного ринку.
51. Особливості ринку цінних паперів.
52. Рівновага на грошовому ринку.
53. Класифікація грошових систем.
54. Різновиди біметалізму.
55. Різновиди монометалізму.
56. Становлення грошової системи в Україні.
57. Класифікація інфляції.
58. Причини виникнення інфляції.
59. Наслідки інфляції.
60. Форми прояву інфляції.
61. Показники виміру інфляції.
62. Класифікація грошових реформ.
63. Грошова реформа в Україні 2-16.09.96 р.
64. Класифікація валюти.
65. Класифікація валютного ринку.
66. Кількісна теорія грошей.
67. Неокласичні теорії грошей.
68. Кейнсіанський погляд на кількісну теорію грошей.
69. Інструменти грошово-кредитної політики.
70. Монетаристські теорії грошей.

6.5.3 Питання для підсумкового контролю знань (до екзамену)

1. Роль грошей у ринковій економіці.
2. Форми вартості за К. Марксом.
3. Походження і необхідність грошей.
4. Вартість грошей і їх специфічний характер.
5. Суть грошей, як загального еквіваленту. Історія розвитку грошових відносин.
6. Форми існування грошей та їх еволюція.
7. Функції засобу обігу і засобу платежу, їх суть і сфери використання.
8. Світові гроші, Особливості прояву цієї функції в сучасних умовах.

9. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання та вплив часу на неї.
10. Закон кількості грошей в обігу.
11. Банківські пластикові картки, їх роль у грошовому обігу.
12. Паперові та кредитні гроші. Різновиди сучасних кредитних грошей.
13. Сучасна економічна роль золота і дорогоцінних металів. Їх взаємозв'язок з сучасними грошима.
14. Класифікація валюти.
15. Класична кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.
16. Теорії грошей, їх характеристика.
17. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей "трансакційний варіант" І. Фішера, "кембриджська версія".
18. Вклад Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.
19. Вклад М. Фрідмена в роботу монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.
20. Грошово-кредитна політика України в світлі сучасних монетаристських теорій.
21. Поняття грошового обороту. Суб'єкти грошового обороту, їх характеристика.
22. Суть і структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту.
23. Модель грошового обороту. Грошові потоки та механізм їх балансування.
24. Грошова маса, її склад та фактори, що визначають її зміну.
25. Швидкість обігу грошей, вплив її на масу та сталість грошей.
26. Суть і структура грошового ринку.
27. Попит на гроші. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші.
28. Пропозиція грошей, механізм її формування.
29. Рівновага на грошовому ринку та процент.
30. Поняття грошової системи та її елементи.
31. Грошові агрегати. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.
32. Види валютних курсів та конвертованості.
33. Валютний ринок та його функції.
34. Типи грошових систем, їх характеристика.
35. Валютна система та її види.
36. Суть і форми інфляції.
37. Методи регулювання інфляції. Антиінфляційна політика.
38. Класифікація грошових реформ.
39. Особливості проведення грошової реформи в Україні (2-16 вересня

1996 р.).

40. Загальна характеристика банківських операцій.
41. Причини виникнення та наслідки інфляції.
42. Показники вимірювання інфляції.
43. Необхідність, походження та суть кредиту.
44. Функції кредиту.
45. Комерційний кредит.
46. Теорії кредиту та їх характеристика.
47. Економічні межі кредиту.
48. Форми кредиту та їх характеристика.
49. Схеми надання кредиту.
50. Порядок надання та погашення кредиту. Кредитний договір.
51. Споживчий кредит, умови розвитку в Україні.
52. Суть і роль міжнародного кредиту.
53. Банківський кредит, його характеристика.
54. Державний кредит.
55. Методи стабілізації національної валюти.
56. Принципи банківського кредитування, їх характеристика.
57. Форми забезпечення кредитів.
58. Утворення МВФ, його функції.
59. Характеристика організацій Групи Світового банку.
60. Походження і функції банківських установ.
61. Економічний зміст та форми страхування кредитів.
62. Кредити під заставу цінних паперів.
63. Вексельні кредити.
64. Лізинг - кредит.
65. Функції і типи банківських установ.
66. Пасивні операції банківських установ.
67. Організаційна та функціональна структура банківської установи.
68. Активні операції банківської установи.
69. Банківські послуги.
70. Показники діяльності банківської установи.
71. Організаційна та функціональна структура центрального банку.
72. Статус та функції Національного банку України.
73. Регіональні міжнародні фінансово-кредитні установи.
74. Грошово-кредитна політика НБУ, механізм її реалізації.
75. Нарахування простих і складних відсотків за депозитами та кредитами.
76. ЄБРР, його співробітництво з Україною.
77. МВФ і його програми співробітництва з Україною.
78. Організації, що входять до Групи Світового банку.

6.7 Рейтингова оцінка знань з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Рейтингова оцінка знань з дисципліни «Гроші і кредит» за змістовими модулями

Змістовий модуль	Мінімум	Максимум
1. гроші	60	100
Разом за 1 змістовий модуль	60	100
2. кредит	36	60
екзамен	24	40
Разом за 2 змістовий модуль	60	100

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ змістового модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	30	14	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	7	10	7	10
			- розв'язання задач	3	1	3	3	9
			- усне опитування	3	1	3	3	9
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- доповідь на гуртку	1	3	5	3	5
			- тестування в MOODLE	7	4	4	28	28
			- захист словника	1	6	10	6	10
			- опрацювання окремих тем	2	5	7	10	14
<i>Індивідуальна</i>								
- тези	1	0	5	0	5			
- наукова стаття	1	0	10	0	10			
Разом за 1 змістовий модуль (залік)			x	x	x	60	100	
2	40	60	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	5	10	5	10
			- розв'язання задач	3	1	3	3	9
			- усне опитування	3	1	3	3	9
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- доповідь на конференції	1	0	5	0	5
			- тестування в MOODLE	5	2	2	10	10
			- захист словника	1	5	8	5	8
			- опрацювання окремих тем	3	3	4	6	4
<i>Індивідуальна</i>								

			- участь у підготовці та проведенні наукового семінару з дисципліни	1	4	5	4	5
РАЗОМ за 2 змістовий модуль							36	60
ЕКЗАМЕН							24	40
Всього по дисципліні							60	100

Оцінювання здобувачів вищої освіти на екзамені

За шкалою ЄCTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	37-40
BC	Добре	31-36
DE	Задовільно	24-30
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	< 24

Шкала оцінювання ЄCTS

Оцінка ЄCTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90 – 100	«5»
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75 – 89	«4»
DE	Задовільно – непогано, але з незначною кількістю недоліків	60 – 74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як досягти мінімального критерію	35 – 59	«2»
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1 - 34	«2»

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 60 балів до заліку не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути

допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку у письмовій формі.

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів на екзамен не допускаються. До складання екзамену такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання екзамену по екзаменаційних білетах, які містять два теоретичних питання та одну задачу.

Звільнення здобувача вищої освіти від екзамену можливе тільки за рішенням кафедри при значних успіхах здобувача вищої освіти, за поданням викладача. Для цих здобувачів вищої освіти встановлюється по дисципліні 100 балів.

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Гроші та кредит : навч. посіб. / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. — К. : Центр учбової літератури, 2012. — 424 с.

2. Круш П.В. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Круш П.В., Алексєєв В.Б. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 216 с.

3. Круш П. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка : навч. посіб. / П. В. Круш, О. В. Клименко. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 288 с.

4. Бандурка А. М. Гроші та кредит: навч. посіб. / А. М. Бандурка — К. : Ліра-К, 2015. — 380 с.

5. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навч. посіб. / В. І. Аранчій. — К. : Ліра-К, 2015. — 364 с.

6. Сисоєва К. Ф. Гроші і кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. / К. Ф. Сисоєва. — К. : Ліра-К, 2015. — 245 с.

7. Коваленко Д. І. Гроші і кредит : теорія і практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко — К. : Ліра-К, 2015. — 360 с.

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Про Національний банк України : закон України від 20.05.1999 р. № 679XIV(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

2. Про депозитарну систему України : закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI[Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>

3. Про фінансовий лізинг : закон України 16.12.1997 р. № 723/97-ВР (в новій редакції від 16.01.2004 р. №1381-15) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

4. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

5. Про обіг векселів в Україні : закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України.– Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 [Електронний ресурс]/ Національний банк України.– Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

7. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні : постанова Правління Національного банку України від 01.06.2011 р. № 174 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0790-11>

8. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті : постанова Правління Національного банку України від 16.08.2006 р. № 320 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>

9. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

10. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України та змін до деяких нормативно-правових актів НБУ : постанова Правління Національного банку України від 12.12.2002 р. № 502 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>

11. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова Правління Національного банку України від 28.08.01 № 368 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

12. Положення про валютний контроль : постанова Правління Національного банку України від 08.02.2000 р. № 49 [Електронний ресурс]/ Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0209-00>

13. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на розміщення резидентами (юридичними та фізичними особами) валютних цінностей на рахунках за межами України : постанова Правління Національного банку України 14.10.2004 р. №

485[Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1413-04>

14. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>

15. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України : постанова Правління Національного банку України 18.06.2003 р. № 255 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>

Робочу програму склала
канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

А.В.Бурковська

